

INFOLEHT Nr.20

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu väljaanne

01.12.2003

HEA LUGEJA!

Aastalõpp juba paistab, kui teraselt vaadata. Päevad, ehkki pimedad, on kiired kaduma. Mis neist alles jääb – mõni hea sõna sõbralt või ka võhivõõralt, sõbralik käesirutus, meeldiv kohtumine, õnnestumised tööl, vaikne rõõm kodusoojusest, aga vahest ka kurbus lahkumistest, mured, üksindus. Pole parata, oleme inimesed ja kõik inimlik saadab meid läbi elu. Vähe, imevähe on neid, kes tulevad elust kui rukkist läbi, jalad kuivad ja pilk pilvepiiril. Meie inimestele ei tasu vist pikemalt eluraskustest rääkida, sest ühel või teisel viisil ja määral on igaüks neid tunda saanud. Küsimus on selles, missuguseks need on meid muutnud – kogenud ja mõistvaks või hoopis sallimatuks ja kibestunuks. Mõnikord tundub ju tõesti, et üht inimest on saatus nõuks võtnud hellalt hoida, teise teele seevastu loopinud kõikvõimalikke tõkkeid. Kummalisel kombel aga võib just see esimene olla üks tõeline tigidik ning teine headus ise. Kes mõnda aega siin maamunal viibinud, on kohanud mõistagi mõlemaid. Ja kas pole mitte nõnda, et võid isegi olla kord üks, kord teine, nii et imestad ise ja imestavad teised. Siiski ei peaks too tumedam tegelane meis suuremat voli võtma, muidu muutub elu raskeks ja kaovad tasapisi meie parimadki kaaslased. On tähtis, et säiliks enesest lugupidamine. Ise oleme oma tegude ja mõtete esimesed hindajad. Kõige õigem otsustaja on omaenese südametunnistus. Ei öelda ju ilmaasjata, et võid võita kogu maailma kulla, aga kui kaotad oma hingeõnnistuse, oled vaesemast vaesem, sest seda ei osta sa ka kogu maailma kulla eest. Vaadake tagasi mõnele kunagisele suurele võidule – kas see täna on enam kuigi suur? Või mõelgem pahameeles teise pihta sihitud valusale sõnale. Kas võitsite sellest midagi või on lugu vastupidi?

Kui mööduvale puuetega inimeste aastale tagasi vaadata, siis meie riigipoolsetest sammudest puuetega inimeste asjus, just asjus ja mitte heaks, tuleb kõigepealt meelde paljude inimeste mure seoses sotsiaaltoetustega. Inimesed ei mõista, kuidas sügavast puudest on äkki just tänavu saanud raske ja raskest keskmine, kui inimese olukord pole karvavõrdki muutunud – pime on endiselt pime ja halvatu ei pääse sentimeetritki kaugemale kui seni. Oleme palju lootusi pannud koostöökogule, mille tegemistest anname käesolevas lehes ülevaate. Kahjuks nimetas üks poliitik hiljaaegu seda kogu mingiks komisjoniks, mis olevat sotsiaalministeeriumis moodustatud ja kuhu kuuluvat ka puuetega inimesed. Niisiis on hästi, kui üldsus ja riik toetab puuetega inimesi, aga eeskätt tuleb ikka inimestel endast selgete soovide ja nõudmistega märku anda. Ja siin on tähtis üksmeel.

Üksteisest hoolides on elu ilusam. Tundsin seda alles hiljaaegu, kui üle mitme kuu sain kokku inimestega, keda tean aastaid. Taas tajusin sama soojust, mis on mind nende juures võlunud, tuled kui tuulevarju. See ei tähenda, et elatakse nagu suhkruisrupis. Ikka on mõni vahel morn, teine kipub kritiseerima kõike, kolmandal on muule mõelda, ometi on selge, et üksteise jaoks ollakse tähtsad. Kui kellelgi on mure või vajab ta abi, pole see võõras mure ja abi on ikka võtta. Tugevamad jõuavad aidata paljusid. Vaadake aastalõpu mõtlikel tundidel korra, kas endasse ning püüdke leida hingerahu.

Parimate soovidega jõuluks ja aastavahetuseks

Liina Kusma

ÜLEVAADE KOOSTÖÖKOGU TEGEMISTEST

26. septembril 2003 toimunud kohtumisel sotsiaalministriga otsustati moodustada kolmepoolne Koostöökoda puuetega inimeste probleemide lahendamiseks.

Esimese kokkusaamise ajaks määrati november 2003. Kaks kuud on möödas, mis on selle aja jooksul toimunud? Siinkohal lühike kronoloogiline ülevaade:

08.10.2003 Esimene meie Foorumi /ELIL, Pimedate Liidu, Kurtide Liidu, Vaimupuudega Inimeste Tugiliidu ja EPI Koja esindajad/ koosolek, kus otsustati, et Koostöökojas osaleb kaks esindajat igast organisatsioonist. Sotsiaalministeeriumile tehti ettepanek käsitleda esimesel Koostöökoja koosolekul järgmisi teemasid:

1. Sotsiaalministeeriumi eelarve 2004. aastaks
2. Sotsiaalhoolekande uus kontseptsioon
3. Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise seadus

14.10.2003 Sotsiaalministrile saadetud kirjas tehti teatavaks koosoleku otsused ja nimetati loodavasse Koostöökotta kaks alalist esindajat igast organisatsioonist.

24.10.2003 Abivahendite-alane ümarlaud, mille eesmärgiks oli selgitada välja teenuste pakkujatega ühised probleemid abivahendite valdkonnas, mis vajaksid arutamist Koostöökojas.

Kohal olid Gadox AS, ITAK OÜ, Invaru OÜ, Medical Hulgi AS, Inkotuba MTÜ, RV Ortopeedia OÜ ja meie liidu esindajad.

29.10.2003 Teine Foorumi koosolek, kus arutati abivahendite-alase ümarlaua tulemusi ja otsustati teha Riigikogu rahandus- ja sotsiaalkomisjonile pöördumine 2004. a. riigieelarve eelnõusse muudatusettepaneku tegemiseks abivahenditele mõeldud summa tõstmiseks 40 miljoni kroonini.

3. novembril läks pöördumine teele.

12.11.2003 Sotsiaalministeerium saatis kutse esimesele ühiskoosolekule 20.11.2003, tegi teatavaks omapoolse päevakorra ja edastas koostöökogu töökorra eelnõu muudatusettepanekute tegemiseks.

Koostöökoja nimetus muutus Koostöökoguks!

20.11.2003 Ministeeriumide ja puuetega inimeste organisatsioonide esindajate esimene Koostöökogu koosolek

Päevakord:

1. Koostöökogu töökorra eelnõu
2. Hoolekandekontseptsiooni eelnõu
3. Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmisest

4. Sotsiaalministeeriumi 2004.a.eelarvest

5. Sotsiaalse Kaasatuse Ühismemorandum

1. Töökorra eelnõu sai täiendusi mõlemalt poolt ja pärast paranduste sisseviimist läheb uuele kooskõlastusringile.

Järgmine kord juhib Koostöökogu meie esindus, kes nimetas koosoleku juhatajaks Kalev Märteni EVPIT-ist. Meie esindusel tuleb 15. detsembriks esitada järgmise kokkusaamise aeg ja päevakord.

2. Sotsiaalhoolekande uue kontseptsiooni kohta tuleb meil arvamused ja ettepanekud esitada 4. detsembriks.

3. Sotsiaaltoetuste seadus ei muutu nii pea. Praegu käivad ministeeriumi ja omavalitsuste vahel läbirääkimised 18-aastaste ja vanemate inimeste hooldajatoetuste üle.

Hetkel oodatakse rahandusministeeriumi ettepanekut hooldajatoetuse rahade jaotusvalemi kohta.

Seadusesse kavandatakse sisse viia kohalike omavalitsuste kohustus korraldada puudega inimeste hooldamine.

4. Kuni 2004. a. eelarve on Riigikogu poolt vastu võtmata, et saa rahade jaotumisest puuetega inimestele mõeldud ridadel kindlas kõneviisis rääkida.

5. Otsustati moodustada sotsiaalministeeriumi poolt juhitud invakindlustuse töörühm.

Järgmine **Koostöökogu** ühiskoosolek toimub tõenäoliselt juba jaanuaris 2004.

Loodetavasti on selleks ajaks organisatoorsed asjad klaaritud ja algab tegelik töö, kus me kõik oleme osalised!

Kokkuvõtte koostas

Auli Lõoke, ELIL tegevjuht

KÜLASKÄIGUD ÜHINGUTESSE

Enne suvepuhkusele jäämist otsustas ELIL-i juhatus sügisest hakata korraldama väljasõite liikmesühingute juurde, et kohapeal ära kuulata ühingute juhtkonna ja liikmete mured ja probleemid ning võimalusel kaasa aidata lahenduste leidmisel. Ka huvitab juhatust, kuidas sujub koostöö omavalitsuste ja kohalike puuetega inimeste kodadega, milline on sisuline töö ühingutes.

Septembris külastati Tartu LIÜ-d, Võru Maakonna IÜ-d, Võru Ratastooli Klubi, Põlva IÜ-d, põigati läbi Karaski Keskusest, tehti visiit Tartu Linnavalitsusse, öeldi tere Tartu Puuetega Inimeste Kojas.

Novembri alul olid juhatuse vastuvõtjateks Viljandimaa IÜ, Viljandi Linna IÜ, Pärnumaa IÜ ja Pärnu Ratastooli Klubi. Käidi Viljandi abilinnapea jutul, kohtumistel viibis Viljandi PIK juhatuse esinaine.

Detsembris toimub visiit Ida-Virumaale Sillamäe ja Narva invaühingutesse. Probleemid on enamikes ühingutes sarnased: ei jätku raha ühisürituste läbiviimiseks, omaosaluse ja transpordikulude eest tasumine pole kõigile taskukohane. Invatranspordiga on üldse keerulised lood. Kui Tartus ja Pärnus on vastav teenus limiidi piires olemas, siis Viljandis, Põlvas ja Võrus invataks võimalus puudub, maapiirkondadest rääkimata.

Abivahendite teenusega ollakse üldiselt rahul Viljandis ja Pärnus /erinevalt Tartu, Võru ja Põlva ühingutest kuuldust/, ka raha dotatsiooniks on jätkunud. Parem võiks olla teenuste-alase info kättesaadavus. Ligipääsetavusega on kõikjal üpris halvad lood, isegi äsjaavalminud ühiskondlikes hoonetes on invaaspekt sageli kahe silma vahele jäänud. Kus on liftisaht olemas, aga lifti paigaldamiseni pole jõutud, kus on kaldteed vale nurga all tehtud ja käsipuudeta. Hoone ees on parkla, aga invamärgistusega parkimisplats puudub, kõnnitee küll uus ja sile, kuid vihmaveerennid katteta, mis teeb ratastooliga sõitmise ohtlikuks jne. Kõikjal on probleemiks avalike inva-WC-de vähesus.

Tööhõivet ei tasu mainidagi – maal ei jätku

tööd tervetelegi, mis siis puudega inimestest rääkida, ehkki see meid muidugi ei lohuta. Ehk nagu ütles Maia Pullerits Mõisakülalt – tunnen end maal lausa kuningana, mul vähemalt mingi kindel sissetulek pensioni näol olemas, aga kui vaadata neid töötä noori ja vanu, kel pole mingit tööd...

Mitmel pool ei olda rahul ametnikelt teabe saamisega sotsiaaltoetuste, rehabilitatsiooni, abivahendite keskuste, teenuste kättesaadavuse jms. kohta.

Mida juhatus soovitas?

Peamiselt tihedat koostööd omavalitsustega, ehk nagu Ants Leemets ei väsi kordamast: igas volikogus peab olema “sõbraks tehtud oma inimene”, kes on invaprobleemidega hästi kursis ja jälgib probleemide tõstatamisel ja lahendamisel invaaspekte, kes teeb ettepanekuid puuetega inimeste huvidest lähtudes ja kes seisab hea ka nende elluviimise eest.

Tuleb tutvuda oma linna/maakonna/ arengukavaga, mis on olemas igas omavalitsuses, kuidas on käsitletud puudega inimeste probleeme – kas valupunktid on piisavalt välja toodud ja kas neile on lahendusi kavandatud? Vajadusel teha ise ettepanekuid ja pakkuda lahendusvariante.

Oma põhjendatud nõudmistes peab olema väga järjekindel. Invatranspordi vajalikkuses ei kahtle keegi – tuleb omavalitsuse poole pöörduda ettepanekuga sellele teenusele eelarvesse ette näha oma rida – esialgu kasvõi minimaalse rahaga. See, mis kord juba eelarves, naljalt sealt enam ei kao, summa suureneks aasta-aastalt vastavalt vajadusele ja võimalustele. Liit omalt poolt toetab igati sellist initsiatiivi.

Ligipääsetavuse probleemide puhul tuleb viidata Ehitusseadusele ja nõuda invaaspekti arvestamist, sest seadused on teadupärast täitmiseks.

Samm-sammult edenedes ja koostööd tehes võib mõndagi saavutada.

Omavahel kurtes ei muutu päris kindlasti midagi!

Auli Lõoke

ELIL tegevjuht

Mõned arvamused

Heldur Otsa, Tartu LIÜ esimees:

Tartu ühingu liikmete kolm kõige tähtsamat probleemi on kodu kohandus, transport ja ligipääsetavus. Kohtumisel juhatuse liikmetega sai nendest ka räägitud ning edasist tegevust kavandatud. Kokkusaamisel tundus, et nii mõnedki asjad hakkavad liikuma.

Kahjuks on see petlik, sest kõik on läinud vana rada - ühing on oma liikmete muredega endiselt üks, mis tekitab ühingu aktivistides tülpimust ja läbipõlemist. Seega pikemas perspektiivis kaotab kogu Liidu tegevus. Või ongi juba kaotanud?

Et edasi minna, on vaja analüüsida eelnenut ning sellest tulenevalt panna paika täpsed sihid. Võib-olla on seda kõike tehtud, kuid minul ja meie ühingul puudub sellest informatsioon. Informatsiooni puudumise tõttu tekkivad arusaamade erinevused ja inimesed ei tea, kuidas tegutseda.

Juhatus liikmete kohtumine liikmesorganisatsioonidega on kindlasti kiiduväärt. Et taoline protsess saaks jätkuda, oleks vaja juhatuse liikmete suuremat pühendumist vabatahtlikult endale võetud kohustuste täitmisel. Loomulikult nõuab tegutsemine ka aega ja väljaminekuid.

Heli Puusta, Põlvamaa Invaühingu esinaine:

Põlvamaa Invaühingu liikmed ja juhatuse on tänulikud, et Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liidu juhatuse leidis aega ja võimaluse tulla 17.09.2003 Põlvasse. Seekordne külaskäik toimus kiirendatud tempos ja kõlama jäi lause: "Me tahame veel täna Tallinnasse jõuda...!"

Vaatamata sellele oli kohtumine väga muljeterikas ja huvitav ning loodetavasti kasulik mõlemale poolele. Meie ühingu liikmed on arvamusel, et selline kohtumine võiks aset leida kord aastas ning olla ajaliselt veidi pikem.

Kena sügise jätku ja uute kohtumisteni!

VAJALIK KOOLITUS

14. – 16. novembrini 2003 toimus järjekordne sotsiaalpsühholoogilise rehabilitatsiooni kursus Karaski keskus. Seekord olid Karaskile kokku kutsutud tööl käivad liikumispuudega inimesed. Eraldi kursust töötavatele puudega inimestele minu mäletamist mööda ei olegi korraldatud. Teemadeks valisime: stressi maandamine pärast tööpäeva, tööstress, konfliktide lahendamine, enesemobiliseerimine ja veel palju tööga seonduvaid probleeme. Kursuslased said Karaskil kokku reede õhtupoolikul, kuna inimesed tulid kohale pärast tööpäeva ja enamik saabus Tallinnast. Esimesel õhtul tegime väikese tutvumisingi, kus iga inimene rääkis natukene endast, oma tööst ja ka hobidest. Meie kursuslaste seas olid tõesti väga tublid inimesed, kes lisaks põhitööle tegelevad ka oma meelisaladega, käivad trennis või on seotud mõne ühiskondliku organisatsiooni tegevusega. Laupäeva hommikul alustasime tööd. Lektoriks oli kutsutud Margot Põlla OÜ-st Üheksavägine, kes pakkus välja järgmised teemad: enda tundmaõppimine, enese sisse

vaatamine ning iseendale eesmärkide püstitamine, NLP (Neurolingvistiline Programmeerimine ehk. Nüüdisaegsed teadmised, Lahendused praktilistele probleemidele, Positiivsed tulemused). Margot Põlla soovitas ka kirjandust, mida võiks lugeda, näiteks "Inimese alateadvuse jõud", "Positiivne mõtlemine" jpt. Kuigi üks päev jääb selliste teemade arutamisel lühikeseks, oli võimalus igapäev siit midagi endaga kaasa võtta, eneses midagi muuta ja kindlasti andis see ka oskuse töökaaslaste paremaks mõistmiseks. Pühapäeva ennelõunase aja sisustas jurist Reet Pajo Järvamaalt. Reet, kes on üks liikumispuudega inimeste hulgast, rääkis juriidilistest õigustest, tööseadusandlusest, töölepingu sõlmimisest, puuetega inimeste toetustest jpm. Ta vastas ka kõikidele küsimustele. Oli väga huvitav ja kasulik hommikupoolik. Kursus lõppes lõunasöögiga Karaskil, mille järel inimesed asusid koduteele. Julgen siinkohal arvata, et selline kursus on töötavatele puudega inimestele väga vajalik.

Kas kursus täitis kõigi osalejate ootused-
lootused? Võib-olla mitte, kuid kindlasti oli
siit midagi meelde jätta, õppida, igapäevaselt
kasutusele võtta, tuleviku tarbeks eesmärgiks
seada. Võimalus oli kohtuda teiste töötavate

puudega inimestega, saada teavet, vahetada
kogemusi ja lihtsalt suhelda.
Minule kui ühele organiseerijale andis see
kinnitust, et samalaadseid koolitusi tuleb veel
ja veel teha.

Mõned arvamused osalejatelt:

Kristi: Ootused olid suuremad, töötavad puudega inimesed on kindlasti tavapärasest kõvem pähkel
lektorile - nad on teadlikumad, haritumad. Oleks tahtnud rohkem praktilisi näiteid konfliktide
lahendamiseks. Igast asjast sai ka midagi uut kuulda. Aeg oli lühike, vähemalt kaks päeva peaks
kestma selline psühholoogiakursus, sest palju jäi rääkimata.

Jelena: Olen rahul, edaspidi sooviksin kuulda lähemalt rollimängudest ja teha teste. Minu jaoks oli
väga huvitav psühholoogi loeng NLP-st, kust sai teada selle rakendamise võimalused:
eesmärkide püstitamisel ja saavutamisel, otsuste tegemisel ja probleemide lahendamisel,
juhtimisel isikliku mõjukuse saavutamiseks:

- a) läbirääkimistel, motiveerimisel, juhendamisel, esitlemisel, müügiprotsessis, poliitikas,
- b) mõjutamisoskuste rakendamisel: meeskonnatöös, konfliktide lahendamisel,
tegevusmudelite loomisel, ideede genereerimisel, loomingulisuse õhutamiseks,
- c) oma potentsiaali arendamiseks ja rakendamiseks: arusaamade revideerimisel,
tähelepanuvõime ja meelte terasuse avardamisel, seisundite juhtimisel, mäluressursi
suurendamisel.

Ma arvan, et sedalaadi koolitust on puuetega inimestele väga vaja.

Inimene, kes on teistsugune (ja puudega inimene on eriti "teistsugune", kuigi iga inimene on
omapärane) vajab kõigepealt psühholoogi koolitust, teadmisi iseendast, kuidas endaga toime tulla
endale viiga tegemata.

Laidi kommentaar koolituse kohta oli üdini positiivne, psühholoogiliste teemade käsitlemisel leidis
ta oma probleemsetele küsimustele vastused. Viibis Karaskil esimest korda.

Arvi: Osalesin esmakordselt nii psühholoogilisel koolitusel kui ka puuetega inimestele orienteeritud
õppe-koosvibimisel. Olin esimest korda ka Karaski Keskuses. Tore oli tuttavaks saada Astangu
keskuses töötavate puudega inimestega. Soovin ka edaspidi osaleda sellistel koolitustel.

**Järgmine kursus liikumispuudega inimestel toimub Karaskil veel sellel aastal,
5.- 7. detsembrini.**

Teema: stress ja lähisuhted.
Registreeru juba täna!

Kersti Puusild
ELIL juhatuse liig

KOOLITUSEST

29. novembril toimus hotellis "Hermes" koolitajate kokkusaamine. Kohal olid viimase õpiringi koolitajad Stig, Birgita ja Hilja, praktilise poole organiseerija Eda ning tõlk Inga, lisaks mõned inimesed ELIL liikmesühingutest. Päeva teemaks oli "Tulevaste koolitusorganisaatorite koolitus". Alustuseks tehti kokkuvõtte viimasest rootsi koolitusest, mis toimus 14. – 28. novembrini neljas erinevas kohas: Pärnus, Vaide hotellis Tartumaal, Toila Hotellis ja Tallinnas "Hermese" hotellis ühesuguse kavaga. Kursusel osalesid inimesed ELIL-ist ja Eesti Vaegkuuljate Ühingust (EVKÜ). Tuginedes eelmiste aastate kogemusele eeldasid koolitajad, et on vajalik tutvustada ELIL ja EVKÜ vahepealset koolitustegevust ning osaliselt teemasid korrata, sest on lisandunud uusi inimesi.

Koolituse sisuks oli, kuidas

1)veenda kohalikke ühingu, et koolitus on tähtis

2)teadvustada ühingutele, mida koolitus tähendab ühingu arengule

3)anda õpetust, kuidas on parem kohalikul tasandil koolituse korraldada ja koolituse kaudu probleeme lahendada

4)suurendada inimeste motivatsiooniõppimiseks ja laiendada haaratust koolitustesse

Hinnang anti alguses igale kursusele eraldi ja pärast kõigile neljale kursusele koos.

Kogu korraldus ja kursuste paikapanemine (peale Toila) õnnestus. Toila hotell on ratastoolis inimesele sobimatu oma treppide, kitsaste uste jm. tõttu.

Praktiliselt kõik kursused andsid oma grupitöös koolitusele kiitva hinnangu ja pidasid seda koolitust vajalikuks. Järeldati, et mida teadlikumad on ühingu liikmed, seda tugevam on ühing. Kõikides koolitusgruppides võib lugeda koolituse eesmärgi täidetuks.

Ettepanekud ja soovid:

AHL pani ette, et vaja oleks koordineerijat EVKÜ-st kui ka ELIL-st, kes teab erinevate

inimeste individuaalseid vajadusi ja on koolitajate, korraldajate ja õppurite vahelülilik.

Rootsi DHR ettepanek: määrata ühingute ja liidu juhatuses koolituse eest vastutav inimene. Liidu juhatuses vastutab see inimene ühingutes korraldatavate koolituste eest. Ühingus organiseerib koolituse eest vastutav isik kohalikke koolituse vahetult oma ühingu või koos teise ühinguga. Abi ja infot saab ta liidu juhatuse koolitajalt. Soovitud tulemusi annab ainult liidu koolitusesindaja tihe kontakt ühingute koolitusesindajatega. Koolitus kohalikus ühingu võiks toimuda kord kvartalis ning liidu koolitusesindajal peaks olema sellest hea ülevaade.

Ettepanek Liidu juhatusel:

Korraldada kõikide ühingute koolitusesindajate kokkutulek, arutada, millised koolitused on 2004. aasta jooksul ühingutele olulised ja informeerida sellest ka Rootsi DHR-i.

Järgmise, 2004. aasta, suvel toimub ühepäevane Rootsi DHR koolitus, kus kõik ühingute koolitusesindajad ja liidu koolitusesindaja teevad esimesi kokkuvõtteid iseseivalt korraldatud koolitustest.

Veel üks mure:

Soovitakse infot paberikandjal, eriti dokumente, mida on edaspidises töös vaja, sest kõigile ei jätku arvuteid. Ida-Virumaa soovib paberikandjal infot ka vene keeles. Ida-Virumaa inimesed pole kuulnud aasta tagasi ELIL korraldatud tugiisiku koolitusest ja seda koolitust nad sooviksid kõige rohkem.

Nüüd on otsustamise aeg ELIL ja EVKÜ juhatuste ja liikmesorganisatsioonide käes. Kas vajame edaspidi pakutud koolitustegevust?

Jõudu tööle!

Elgi Saare

INVATAKSOST MEIL JA MUJAL

Liikumispuudega inimestel, eriti sügava ja raske puudega ratastooli kasutajatel piirab toimetulekut invatranspordi halb kättesaadavus ja kallidus. Peale Tallinna, Tartu ja Pärnu, kus teenus toimib enam-vähem normaalselt, ei saa mujal sellega kuidagi rahul olla, maapiirkondades see praktiliselt puudub. Liidu juhatus on soovitanud ühingutel pöörduda omavalitsuste poole nõudmisega invatranspordile eraldi eelarverea sisseseadmiseks.

Täna uurime, kuidas on korraldatud taksoteenus puuetega inimestele Tallinnas ja Saksamaal.

Selgitusi annab Tallinna Puuetega Inimeste Kojas taksoteenuse projekti juht Tiia Tiik.

Invatransporditeenus Tallinnas:

Soodushinnaga taksoteenus on transporditeenus sügava ja raske puudega inimestele, kelle alaline elukoht on registreeritud rahvastikuregistris Tallinna aadressil ning kes oma puude tõttu ei saa kõrvalabita kasutada ühiskondlikku transporti. Eesmärk on parandada puuetega inimeste elukvaliteeti ja avardada nende võimalusi ühiskonnas toimetulekuks.

Invatransporditeenust osutatakse alates 19. maist 1998. aastast. Algselt väljastati teenuse kasutamiseks kviitungeid, kuid juba viis aastat, alates 1. novembrist 1998. a. on kasutatud magnetkaarte. Firmadest on teenust osutanud Tulika Rent, Tulika Takso, Esra, Linnataks ja Toiran. Tallinna linna eelarvelistest vahenditest tasutakse taksofirmale osutatud teenuse eest, millest on maha arvatud kliendi omaosalus. Teenuse loomisest alates on koordineerijaks MTÜ Tallinna Puuetega Inimeste Koda. Anname informatsiooni, töötame välja teenuse kasutamise korra, väljastame magnetkaarte, edastame taksofirmale nimekirjad, otsime lahendusi klientide

probleemidele, vajadusel kutsume kokku taksokomisjoni, kuhu kuuluvad teenuse kasutajate esindajad ja linnaosa puuetega inimeste spetsialist.

Samuti koostame aruandeid ja arved, mille esitame Sotsiaal- ja Tervishoiuametile.

Alates 2002. aastast viime läbi uuringut teenusekasutajate hulgas, uuringu tulemustega saab tutvuda Tallinna koja koduleheküljel www.tallinnakoda.ee

Hetkeolukord: Teenuse kasutamise võimalus on kokku 599 kliendil, kellest sügava puudega on 228 klienti ja raske puudega 371, lapsi on kokku 78. Ratastooli ja tugiraami kasutab 184, pimedaid ja raske nägemispuudega kliente on 104 ning liikumis- ja liitpuudega kliente 311. Alates 2001.a. osutatakse üle 65-aastastele puudega inimestele teenust ainult juhul, kui nad liiguvad ratastoolis. Teenust osutavad Esra väiketaksod ja OÜ Toiran. Esra takso kasutamise võimalus on 523 kliendil. 76 ratastoolis kliendil on võimalus kasutada ratastoolibussi.

Takso kuulimiit on 350 krooni, millest klient tasub omaosalusena $\frac{1}{4}$ arvest. Bussi kuulimiit on 10 sõitu, kusjuures 1 sõit võib kesta kuni 0,5 tundi. Klient tasub omaosalusena 10 krooni sõidualustamistasu ja 1.50 krooni kilomeetrilt. **Taksot saab telefonilt 66 14 000 ja 1300**, ratastoolibussi on vaja 12 tundi ette tellida, võimalusel täidetakse tellimus lühema aja jooksul. Tellimisel tuleb teatada, kas soovitakse tellida taksot või ratastoolibussi, magnetkaardi number, sõidu aeg, aadress, telefon ja abivajadus, ratastoolibussi puhul ka orienteeruv tagasisõidu aeg.

Invatransporditeenus Saksamaal

Schwerini linna puuetega inimeste aasta moto on

“Et midagi ei toimuks ilma meieta”.

Saksamaal on püstitatud eesmärk, et puude raskusest sõltumata on igal puudega inimesel õigus saada haridust, arstiabi ja osaleda ühiskondlikus elus võrdselt teistega. Selleks tuleb riigil ja omavalitsustel kõrvaldada kõik takistused. Saksamaal finantseeritakse invatransporditeenust puuetega inimeste sõiduks polikliinikutesse ja haiglaravile haigekassa kaudu, haridusasutustesse haridusministeeriumi pearaha kaudu ning vaba aja tegevusteks sotsiaalfondist. Schwerinis on ühistranspordi piletihinnaks 1 euro, mis kehtib ühe sõidu eest. Puuetega inimestele on sõit tasuta ja kui puude tõttu pole võimalik ühiskondlikku transporti pääseda, siis on õigus saada teenust

spetsiaalse ratastoolibussiga. Teenus on abivajajale tasuta ja piiranguid ei tehta. Meil oli võimalus jälgida invatransporditeenuse osutamist liikumispuudega inimestele. Teenust pakkus linnas 6 firmat, neist neljaga õnnestus sõita ka meil. Oli meeldiv kogemus, teenindus heal tasemel, polnud märgata kiirustamist, turvaliselt kinnitati nii klient kui ratastool. Meie võimalused on oluliselt piiratumad, kuna meil finantseeritakse linnaeelarvest transporditeenust vaid sotsiaalhoolekande reaal, kuid Saksamaa näitel peaksid rahalised vahendid tulema ka haigekassalt ja haridusametilt.

ÕPPIMISEST MÕDRIKU KUTSEKÕRGKOO LIS

Oma väikest kirjutist alustan juba tuntud ja vana ütlusega - *õppida, õppida, õppida...* Jah, selline mõte tuli mul pähe sel suvel, kui nägin kuulutust kohalikus ajalehes. Sai selle üle ka mõne tuttavaga arutatud ja siis mu hinge enam rahule ei jäetud. Et viigu ma ikka paberid sisse ja et ma ikka prooviksin. Kuigi ma kahtlesin, kas mind üldse vastu võetakse, sest õppisin viimati ju koolis 80-ndate lõpus ja siis oli kõik teistmoodi.

Ma soovisin õppima minna uut ainet - äriinfotehnoloogiat, pabereid sisse viies selgus tõsiasi, et seda ainet ei saa kaugõppes õppida ja nüüd ma pean iga päev kohal käima. Kuna ma sellele erialale ei saanud, siis valisin majandusinfotehnoloogia eriala. Sisuliselt on need üks ja sama, kuid väikeste erinevustega. Õpiaeg on 3 aastat. Eriala hõlmab meile häid tuttavaid lemmikaineid juba keskkooli ajast nagu matemaatika, füüsika, vene keel, kuid nüüd siis nagu kõrgkoolile kohane, on kõik kõrgemad, nagu kõrgem matemaatika, kõrgem eesti keel, ärivenekeel jne. Mingeid allahindlusi ei tehta kellelegi ja nõudmised on kõigile ühed. Enamiku õpetajate tunde on hea kuulata ja konspekterida, kuid on ka alles jäänud veel „stagnaaegseid” õpetajaid, kes ei kuula õpilast, vaid raiuvad oma - kui oled tulnud siia ülikooli, siis sa pead seda oskama, ja seda te õppisite juba keskkoolis. Mõni õpetaja kohe ei saa aru, et kõik õpilased ei ole lõpetanud keskkooli, vaid on tulnud kas kutsekoolist või tehnikumist, kus on õppeprogrammid teised ja pannakse rohkem

rõhku erialale kui üldainetele. Kohustuslik on viibida vähemalt 80% tundides, sest muidu ei pääse eksamile või siis ainult õppeosakonna eriloaga juhul, kui puudumised on põhjendatud. Tunnid on meil neljal päeval nädalas. Kool töötab kolmes majas. Peamaja on vana mõisahoon, kuhu pole mitte mingit ligipääsu ja arvatavasti ei tule ka. Teine maja on uus ja sinna on ligipääs tagatud, kuigi jah, uksepakk on natuke kõrgevõitu. Raamatukogu ja arvutiklass on teisel korrusel, kuhu aitavad mind klassivennad, muu ligipääs on tagatud, kaasa arvatud inva-WC. Kolmandas majas on arvutiklass, mis asub keldris ja siis kasutan jälle klassivendade abi. On olemas ka neljas maja, kus asub söökla, sinna pääseb ka sisse, kuid see on natuke kaugel ja otse läbi pargi ratastooliga sinna ei pääse (peab minema mööda teed ringi). Söögivahtetund jääb aga selle külastuseks natuke lühikeseks. Toituda saab päeval teeveest ja saiakestest, mida ostan kooli puhvetist.

Kooli juhtkond on mulle igati vastu tulnud ja korraldanud asja nii, et kõik minu tunnid oleksid uues majas, kus on tagatud peaaegu 100%-line ligipääs.

Minge ikka õppima, vanast peast on see päris huvitav ja raske töö.

Jõudu teile teie uutes väljakutsetes!

Tarmo Loose

Viru Valere esimees, ELILi juhatuse liige

PUUETEGA INIMESTE AASTA SAAREMAAL

Kõik aastad ei ole vennad.

On meilgi õnnestumisi, rõõme, on muresid, kurbust ...Mäletame kõik neid 90-ndate algusaastaid, kui valitsus aitas palju meie liikumist. Tänavune lõppev aasta on kuulutatud Puuetega Inimeste Aastaks üle Euroopa ja viisakas oleks olnud, kui ka Eesti Vabariigi valitsus oleks oma seaduste segadikus arvestanud puuetega inimeste vajadustega, kuid omavahelistes vaidlustes unustati riigi kõige haavatavamad inimesed hoopis ära. Ei suurene meie elatusrahad, vaid suurenevad arved toidule, meditsiinile jne.

Need mõtted tulevad meiega kaasa uude aastasse ja kõige kiuste peame püüdma ellu jääda.

Ühingu tegemistest mööduval aastal.

Ühing saab ainult siis töötada efektiivselt, kui inimesed lisavad sellesse töösse killukese oma südamesoojusest. Ja selliseid inimesi Saaremaal jätkub.

Nii tahaksin esile tõsta järgmisi tublisid naisi-mehi: ***Loreida Peri, Medja Leedo, Peeter Kuum, Jüri Heinlaid, Rein Alas,*** (Toimetuse poolt lisame sellesse nimekirja) ***Maire Peirumaa, Karujärve õppe-puhkelaagri tubli perenaise.***

Kuna meie tööd ja tegemised toimuvad terve nädala vältel ühingu majas, siis tuleb maja ka kütta, koristada ja remontida. Ja iga inimene teab, millised on tema ülesanded. Kõik saab tehtud, vaatamata sellele, et keegi ei saa oma töö eest tasu. See ongi südamesoojus.

Aga tegevust meil jätkub! Igal tööpäeval nõustame liikumispuudelisi inimesi abivahendite osas, laenutame abivahendeid, anname nõu enesega toimetulekul, korraldame käsitöönäitusi koos müügiga

(näitused on aastaringised), koos käivad kudumis-, heegeldamis-, õmblus- ja mänguasjade õmblemise ring. Kunstiringides tehakse vitraaže ja portselanimaale. Peame tähtpäevi, oleme korraldanud koolitusi.

Oleme kohaliku puuetega inimeste kojaga kokku leppinud, et kõik koolitused toimuvad nende majas. See on ainult osakene meie töödest.

Lähitulevikust.

Tulekul on jõulud. Kõik me ootame neid, olgu suur või väike. Meie ühing on tänu sponsorabile saanud kokkuleppele mitmete Saaremaa firmadega, kes on lubanud meid rahaliselt toetada. Ühingu tublid käsitöönaised kudusid ja õmblesid lastele pakkidesse mänguasju. Seoses lõppeva puuetega inimeste aastaga tahame tänavu jõulupeod korraldada pidulikumalt.

Seni oleme orienteerunud põhiliselt täiskasvanutele, aga edaspidi tahame ka ühingu lastele endast midagi anda. Nii mõtlesime, et oleks hea kord nädalas lastega joonistada, maalida ja käelist tegevust arendada. Ühingu poolt oleksid vahendid ja juhendajad.

Endiselt jääb tööle ühingu käsitöökauplus, kus nii mehed kui naised müüvad omavalmistatud käsitööesemeid. Soovime ka jätkata meil juba traditsiooniks saanud ekskursioonide sarja mööda Eestit.

Soovin kõikidele puuetega inimestele tervist, elulusti ja kordaminekuid uuel, 2004. aastal!

Maire Peirumaa,

Saare Maakonna Invaühingu esimees

ÕNNELIK INIMENE

Irene-Maria Lindiga olime varem paar korda põgusalt kohtunud Elgi Saare juures. Ju oli mul alati kiirustamise nägu ees, sest iga kord läks ta peaaegu kohe ära. **“Meie Irene”**, oli Elgi tema kohta öelnud. Ütlemises oli teatav annus uhkust. Täna tean juba pisut täpsemalt, miks. Sellest ongi meie tänane jutt.

IRENE LUGU

Irene oli kaheksa-aastane, kui lastehalvatus tal jalad alt löi. Haigla järgnes haiglale, lõpuks tuli siiski ratastool. Tuttav lugu paljudele meie liidu liikmetele.

Irene lapseõlv möödus Haapsalus, ema oli keelteõpetaja, vanaema klaveriõpetaja, isa Siberisse jäänud. Ema viis lapse igal hommikul ise kooli, vanaema kõrval õppis Irene klaverimängu. Esialgu oli see niisama fantaseerimine ja ei seostunud kuidagi veel elukutsega, jalgki ei tulnud pedaaliga toime. Aga laps osutus andekaks ja edasine tee viis Tallinna G. Otsa nimelisse Muusikakooli. Emal tuli selle nimel jätta oma armastatud amet ja tulla kaasa. Peale selle pidi ta päev otsa vaba olema, et tüdrit kord ühte, kord teise kohta loengule viia. Emal oli koristajakoht, et ikka leib laual oleks. Kui Irene oli muusikakooli lõpetanud, soovis ta mõistagi edasi õppida, ent arvas, et ei saa Konservatooriumi keerukatel treppidel hakkama. Aga kooli lõpetamine osutus sedavõrd edukaks, et Bruno Lukk oli nõus tütarlapse oma õpilaseks võtma. Ja siis mõtles tüdruk, et kui ta ei suudagi lõpuni vastu panna, siis vähemalt saab selle suurepärase õpetaja juures natuke aega õppida. Emal õnnestus saada Konservatooriumi

Leppisime Irene-Maria Lindiga kokku kohtumise Eesti Muusikaakadeemias, kus ta töötab juba kolmkümmend aastat klaveriõpetajana. Oli pühapäev, aga tema töö ja klaverimäng kostis ukse taha.

Põhjust ma teadsin – on tulemas heategevuskontsert, millest saadav tulu läheb raske liikumispuudega inimestele töö käimise toetuseks. Irene-Maria Lindi teab isiklikult paljusid selliseid inimesi ja teab ka seda, et nende palk kulub põhiliselt sellele, et saada tööle ja tagasi. Tallinna linnavalitsus on püüdnud puudega inimestele vastu tulla ja pakub invataksotust (sellest on lähemalt juttu käesolevas infolehes), töökäijale on see aga piisake meres. Kõik see on Irenele iseenda nahal teada ja tuttav.

Ja nüüd proovib ta saatusekaaslastele abiks olla.

raamatukokku tööd, õnneks oli see mõneti erialane, sest ta tõlkis muusikateaduslikke artikleid. Samal ajal sai tulla tütrele appi, kui vaja. Vahepeal tuli ka Irene vend Tallinna õppima. Küll kulus siis ära Haapsallu jäänud vanaema rahaline toetus, mida too ka lahkesti pakkus. Vanaemal on ema kõrval olnud Irene elus väga tähtis osa. Tõsi küll, ta on tüdretütre mälestustes pisut karm, aga tänane Irene mõistab, et vanaemale on ta palju tänu võlgu. Kui laps vahel jonnis, ütles vanaema ikka: “Võta ennast kokku, sa pead suutma. Kas tahad terveks eluks jääda sugulastele titelappe pesema?” See viimane olnud vanaema meelest üks kõva ähvardus. Aga tüdruk polnud papist ja nõnda ongi Irene-Maria Lindist saanud armastatud õpetaja.

Irene ütles, et ta peab olema väga tänulik oma õpetajatele. Kõige esimene neist, Hilja Holm, samuti Bruno Luki õpilane, oli särav ja andekas isiksus, kes suhtus Irenesse väga tõsiselt ja suure rangusega. Irene oli lapseõlves, mil teised õpilased omandasid tehnilisi oskusi, käinud palju haiglates ning klaverimängus jättis tema tehniline tase soovida. Tuli palju tööd teha, et teistele järele jõuda. Hinnaalandust ei antud kodus ega koolis. Küllap see oligi õige.

Irene ise teab, et talle on looduse poolt päris head käed antud. Tõsi küll, elu jooksul on olnud mitmesuguseid traumasid, nii et on möödunud aastaid ilma klaverimänguta, Sellele vaatamata peab ta end õnnelikuks inimeseks.

“Olen puutunud kokku paljude inimlike hädadega ja leian, et mul on elus vedanud.

Õpetajast pianistik

Ühel ilusal päeval mängis Irene-Maria Lindi oma heale sõbrale ja kolleegile Erna Saarele Mozartit. Veel polnud Irene käed pärast traumad päris terved. Aga sõbranna, samuti Bruno Luki õpilane, ütles, et see tuli tal hästi välja ja soovitas mängida seda Bruno Luki mälestusõhtul. Ja niimoodi algas Irene kontserditegevus. Ise väidab ta selle alguse hilise olevat, sest eluaastad kippusid viiekümnele lähenema. Edasi tulid mõned väiksemad esinemised, kuni täpselt kümne aasta eest oli üks täiesti eriline – Estonia kontserdisaalis mängis ta Tõnu Kaljuste dirigeerimisel Mozarti klaverikontserti. *“Igale pianistile on eriline elamus mängida orkestriga, oli mullegi. Nõukogude ajal oli palju andekaid pianiste, kes mitmesugustel põhjustel ei jõudnudki selleni. Hiljem leidsin, et oleks tore teha kammeransamblit. Olin korra juba esinenud meie väga hea viiuldaja Andres Haavaga. Paar korda mängisin koos ka oma tollase õpilase Harri Traksmanniga ning taipasin kohe, kui ilusti ta mängis.*

Heategevuskontserdist

“See oli kummaline, kuidas asjad liikusid”, imestas Irene. “Kõigepealt rääkisin Tõnu Kaljustega, ta oli kohe nõus, aga ütles, et tal on ainult detsembri esimene pool vaba. See sobis. Tallinna Filharmoonia Kammerorkester oli põhimõtteliselt nõus, aga neil oli detsembri alguses planeeritud sõita Iisraeli. Julgeoleku kaalutlustel lükkus see sõit edasi. Kui Aivar Mäe käest Estonia konserdisaali küsisin, nimetas ta kahte vaba kuupäeva, üks neist langes just meile sobivasse aega. Nüüd on kiire töö ootamas, aega on ju napilt jäänud. Aga esialgne mõte, annetada tulud Tallinna Liikumispuudega Inimeste Ühingu bussi remontimiseks, on

Tihti peavad inimesed valima vastavalt oma füüsilistele probleemidele ameti, mida nad pidada saavad, mitte selle, mida tahaksid. Olen saanud õppida, minu elus on palju suurepäraseid inimesi, fantastilisi õpilasi ja neid tuleb juurde, ma olen saanud teha tööd, mis mulle meeldib.

*Hakkasime tasapisi peale. Kord õnnestus siis ka raadios mängida. Mul on olnud üks eluaegne austaja, proua Mall Sarv Tartust, tuntud klaverikunstnik ja muusikateadlane. Ta käis juba minu muusikakooli ja Konservatooriumi lõpueksamitel. Ükskõik, kui väike esinemine oli, sõitis ta Tartust alati kohale. Ja siis tuli tema kaheksakümnes sünnipäev, sel puhul oli temast raadios saade. Tal oli üks unistuste sonaat, mida ta oli mänginud ja ta palus mul seda tema saates esitada. Mängisime seda siis koos Harri Traksmanniga. Harriga olen üldse palju mänginud. Hiljem paluti mul mängida pool Mall Sarve mälestuskontserdist, ta oli minust oma sõpradele rääkinud. Vahepeal korraldas Eva Lille oma kaasmaalastele kultuurireise Eesti mõisatesse ja seal toimusid ka kontserdid. Eva Lille oli kokku puutunud Bruno Lukiga ja ta palus minul neil kontsertidel esineda **Ja nüüd siis tekkis idee korraldada heategevuskontsert ratastoolis inimeste toetuseks.**”*

edasi liikunud ja nüüd tahame avada arve liikumispuudega aktiivsetele ja edumeelsetele inimestele ja andekatele lastele, et avardada nende võimalusi. Meie maja, Eesti Muusikaakadeemia, on avatud ka ratastoolis inimeste jaoks, meil on kaldtee ja liftid. Loodame, et siia tuleb ka muusikakool ja koreograafiakool, nagu plaanis oli, siis võivad muusikaandega lapsed juba oma unistusi teoks tegema hakata. Ja vanemad peaksid oma lapsi kõigiti julgustama ja toetama, mitte neid tagasi hoidma kartuses, et nad võivad oma unistuste kõrguselt kukkudes haiget saada. Usun, et kunstnik Mellal (Meelis Luksil) on samasugused vanemad

nagu minu ema ja vanaema, kes on kõik teinud oma poja toetuseks. Ja Mella töid tuntakse juba kaugel väljaspool Eestit. Meil on palju teisigi tublisid inimesi, kes vaatamata oma raskete puudele on elus edasi jõudnud – meie seas on teadusdoktoreid, juriste, arhitekte, kunstnikke, tõlkijaid. On vaja midagi ette võtta, et neid ka edaspidi oleks, et kasvaksid tugevad inimesed, kes selle

Irene-Maria ja õnn

“Ma olen õnnelik inimene”, väitis Irene. “Mul on väga hea poeg, kes mind toetab. Mul on olnud erakordsed õpilased, kes võivad olla küll erialaselt nõrgemad või tugevamad, aga nad kõik on suurepärased inimesed, head kolleegid. Mul on olnud nii palju saatuselööke elus, et võiksid maha murda ühe keskmise tugevusega inimese, aga kui panna kaalukausile kõik see, mis head, siis see kaalub halva sajakordselt üles. Meie olukorras oskad rõõmu tunda väga vähesest, üks ilus lilleõis või tärkav rohuline, üks kena naeratus ja sõbralik vestluskaaslane, rääkimata rõõmust oma töö üle. See on suur asi. Elu on ainulaadne kingitus meile kõigile ja elu annab nii suured võimalused armastada. Kõige ilusam asi siin maailmas on armastus. Selle alge on igas inimeses, ja kui sa selle üles leiad, siis see on eriline avastus iga

asemel, et riigilt abi paluda, saaksid anda riigile, anda inimestele ja tunda sellest rõõmu. Ei saa nõuda, et terved inimesed mõistaksid kõiki neid probleeme, aga neil on süda avatud. Ja kuigi me oleme tagasihoidlikud inimesed ja tahame vaikselt tegutseda, mõistame, et meil on vaja oma probleemidest kõva häälega rääkida. **Selleks ka see heategevuskontsert.”**

inimese puhul. Minu töö, pedagoogitöö, on üldse tore, aga mul on sellega veel eriti vedanud, sest mul on tunnis üks inimene korraga. Ja ühe inimeseni jõuda on kergem, võrreldes õpetajaga, kellel suur klass, kus samuti tuleb jõuda igaiheni. **Nii et ma olen üks õnnelik inimene”**

Lõpetuseks –

Irene-Maria Lindi on helge pilguga, soe ja südamlik inimene, hea õpetaja ja armas ema.

Tema tuttavad ütlevad tema kohta häid sõnu ja sõbrad pole kiitusega kitsid. Ta on ilus inimene - välimuselt ja hingelt! Päikesenaine!

Irene-Maria Lindiga vestles
Liina Kusma

AITA LIIKUMA!

8. detsembril 2003 toimub Estonia Kontserdisaalis erivajadustega inimeste transpordi toetamiseks heategevuskontsert "AITA LIIKUMA "

Kontsert on mõeldud kõigile, kel soov aidata neid, kes ise end aidata ei suuda. Et viia inimesteni probleemi sõnum ja abipalve, siis anname võimaluse heateoks. Iga müüdü kontserdi pilet on emotsionaalselt hindamatu väärtusega.

Kontserdi eel avatakse sihtotstarbeline fond - **RATASTOOLIS EDUKAKS**

kontoga **221023625610**, mis on mõeldud raske liikumispuudega ratastoolis inimeste ühekordseks toetuseks. Esimene annetus läheb Tallinna Liikumispuudega Inimeste Ühingu tõstukiga bussi jaoks. Kontserdi läbiviimisele pakuvad abijõudu probleemiga kokkupuutuvad ratastoolis inimesed. See on suurepärane näide tahtejõust ja vajadusest anda endast kõik parema tuleviku nimel.

Lisaks on tuge andnud:

OrgCom - üldine korraldus,

Tallinna Filharmoonia -muusikaline korraldus,

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit ja

Kultuuriministeerium - Estonia Kontserdisaal

Kontsert toimub kahes osas ning oodatud on kõik heasoovlikud toetajad ja kontserdi huvilised!

*Esineb Tallinna Filharmoonia Kammerorkester
Solist Irene-Maria Lindi (klaver)
Dirigent Tõnu Kaljuste*

Kavas:

W. A. Mozart Avamäng ooperile "Teatridirektor"
W. A. Mozart Klaverikontsert nr.13 C- duur, K 415
J. Haydn Sümfoonia nr. 90 C- duur

Kontserdi II osa alguses viiakse läbi **Tauno Kangro skulptuuri "Kiirustaja"** oksjon, mis toetab "Aita Liikuma" projekti. Skulptuur on eksponeeritud ürituse ajal Eesti Kontserdi fuajees.

Kontserdi pilet 100.-

Lisainformatsioon Telefon: 6 663 166

E-mail: info@orgcom.ee

TULGE PIDUTSEMA!

Korraldame Tallinna Puuetega Inimeste Koja Tegevuskeskuses käesolevast hooajast kord kuus meeleolukaid muusika-ja peoõhtuid.

Püüame kokku tuua erinevaid inimesi, et muusika saatel koos aega veetes meelt lahutada.

Septembrikuus toimus esimene üritus - Sügispidu. Muusika ja lauluga rõõmustas meid ansambel Kahur ja Roos, kelle kohta lausuti ainult kiidusõnu. Vahepaladena sisustasid peoõhtut efektse välimusega Kaie ja Haldur, kes võtsid oma rolli täie tõsidusega.

Külmal oktoobrikuu viimasel päeval küttis rahvast kuumaks Halloweeni diskokarneval. Muusikavalikuga tegelesid muhedad Nukitsamehed. Silmarõõmu ja superhead tantsuoskust demonstreerisid tütarlapsed show-tantsutrupist R.E.D. Öhtu naelaks oli laulja Erich Krieger oma tuntud headuses. Saalist võis hilisööni leida tantsivaid vampiire ja nõidasid, kollitavaid kummitusi ja deemoneid, hellitavaid ingleid ja hullutavaid kuradeid. Kõigi nende elukatega löid sõbralikult kaasa

muidu-inimesed. Järelkajad peoõhtutest on siiani olnud heatahtlikud ning innustanud leidma uusi ideesid peoõhtute korraldamisel.

Suur tänu kõigile aktiivselt peost osavõtnutele, sest ilma teieta jääksid peod toimumata.

Samuti suurim tänu kõigile, kes pakkusid seekord ja pakuvad ka edaspidi abi ürituste läbiviimisel. Ja veel üks tähtis asi. Kuna keskuse saal on suur, mahub peoõhtutele veel palju lõbusaid ja tegusaid huvilisi, ka väljaspoolt Tallinna.

Ootame huviga uusi ettepanekuid ja osalejaid uute peo-ja muusikaõhtute läbiviimiseks.

Kui soovid teavet peoõhtutest, osaleda ürituste korraldamisel või jagada uusi ideid,

siis kirjuta tiiu@tallinnakoda.ee

või helista **065 64 048**

*Tiiu Kristjan,
Tallinna PIK Tegevuskeskuse
administraator*

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu juhatus esitas
Eesti Puuetega Inimeste Kojale
puuetega inimeste päeval, 3. detsembril,
autasustamiseks kaks nominenti:

MEELIS LUKS

kunstnik, kes on oma näitustega Riigikogus ja Eesti Tervishoiumuuseumis rõõmustanud kõiki puudega inimesi. Esinenud kõnesüntesaatori abil oma näituste avamisel ja ELIL tänuüritusel 2002. Oma kõnedes on välja toonud nii puudega inimesi rõõmustavaid seiku kui ka "veel esinevaid üksikuid puudusi". Meelis Luks hooldab ELIL kodulehekülge www.elil.ee, kuhu on pannud üles fotosid ELIL tähtsündmustest, ja oma näituste avamisest. Peale selle on teinud oma näitused nähtavaks isiklikul koduleheküljel www.lux.ee/mella

HILLE TARTO, režissöör,

filmi "Kuhu lähed, Janek?" autor /portreefilm liikumispuudega noormehest Janek Murust/, mis on tehtud suure pieteeditundega ja osutab samas ka meie ühiskonna valupunktidele teemal puuetega lapsed ja noorukid.

ÕNNITLEME LIIKMESÜHINGUID NENDE TÄHTPÄEVAL!

<i>Invaru OÜ</i>	<i>10. aastapäev</i>
<i>Tallinna LIÜ</i>	<i>15. aastapäev</i>
<i>Läänemaa IÜ</i>	<i>15. aastapäev</i>
<i>Võru Maakonna IÜ</i>	<i>15. aastapäev</i>

Kallid kaaslased!

**Üks aastaring on taas lõppemas.
Oleme üheskoos tulnud hea tüki teed, jaganud rõõmu ja muret.
Soovime teile rõõmsaid koosviibimisi, heldet jõuluvana,
häid mõtteid ja usku iseendasse!**

ELIL juhatus

*Õhkkerge sulena
on rahu südamesse hõljund
ja pehme vaibana
on lumi katnud maa.
Võib kuulda hõbekella
helisevat kaiku ja
küünal põleb hingeleegiga.
Tuhm sära
ilmale on antud,
sest jõuluaeg
on saabund taas.*

/MerQ/

Artiklid käesolevas Infolehes

1. Hea lugeja!	<i>Liina Kusma</i>
2. Ülevaade koostöökoja tegemistest.....	<i>Auli Lõoke</i>
3. Külaskäigud ühingutesse	<i>Auli Lõoke</i>
4. Invataksost meil ja mujal	<i>Tiia Tiik</i>
5. Vajalik koolitus	<i>Kersti Puusild</i>
6. Rootsi koolitusest.....	<i>Elgi Saare</i>
7. Õppimisest Mõdrikul.....	<i>Tarmo Loose</i>
8. Puuetega inimeste aasta Saaremaal.....	<i>Maire Peirumaa</i>
9. Õnnelik inimene	<i>Liina Kusma</i>
10. Tulge pidutsema	<i>Tiiu Kristjan</i>

Infolehe toimetanud LIINA KUSMA